

Şehrin Maafizası

KONYA **YeniGün** GAZETESİ'NİN
ÜCRETSİZ KÜLTÜR-SANAT İLAVESİDİR

CİLT: 2 • SAYI: 1

HAZIRLAYANLAR: SADIK GÖKCE - ANUŞ GÖKCE

6 ARALIK 2019 CUMA

**KONYA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ**

KONYA BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ'NİN
KATKILARIYLA

- **KALP GÖZÜ** - HÜZEYME YEŞİM KOÇAK
- **BİR OKULUN YAPILIŞ ÖYKÜSÜ** - MUSTAFA ÖZCAN
- **KIŞA GÜZELLEME** - AYŞE YILMAZ
- **GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE BİRER KÖPRÜ: KÜTÜPHANELER** - FATMA TUTAK
- **MARŞAL YARDIMI İLE KONYA'YA GELEN TRAKTÖRLER** - AHMET POLAT
- **HALK HEKİMİ: HEDİYE NİNE** - ANUŞ GÖKCE
- **BİR FRİKİK SANATKÂRI: SUAD KARALIÇ** - MUSTAFA GÜDEN

BAŞLARKEN

O l deyince olduran Yaradan'ın doksan dokuz adı ile...

Bismillahirrahmanirrahim

Bilginin de zekâtı olduğuna inananlardayım. İnsan bildiklerini başkalarına anlatmakla yükümlüdür, diye düşünürüm. Bilgiyi satmak yerine paylaşmak taraftarım. Pazara çıkarılıp satılmak istenen her şeye bir fiyat biçilmelidir ki alıcıya ulaşabilsin. Bilginin fiyatı olmaz, olmamalı... Çünkü o, bir kişinin kullanımına sunulamayacak kadar nadir, kullanılıp atılmayacak kadar değerlidir.

Bugün sizlerle buluşturduğumuz Şehrin Hafızası, bizim değil okuyan, ilgi duyan ve sahiplenen herkesin ortak üretimidir. An itibarı ile birkaç yazının imzası ile karşınıza çıkan bu ilave sizlerin de katılımı ile daha da genişlemeye ve sahiplenilmeye aday. Şehrin Hafızası adını verdiğimiz bu ilave daha önce 33 kez sizlerin karşısına çıkmıştı. Sizler de onu sahiplenmişsiniz. Ancak bir canlı organizma gibi ilavemiz de dünyanın seyrinden etkilendi. Bir süre sizlerin karşısına çıkmaktan imtina etti. Ama bu ayrılığa daha fazla dayanamayacağını beyan ederek tekrar dünyaya dönmek istediğini bizlere bildirdi.

Eşim Anuş Hanım ile birlikte bu dileği gerçekleştirip gerçekleştirilmeme konusunda bir karar vermemiz gerektiğini fark ettik. Karar verirken dayanak noktamız "İnsan bilgisinin zekâtını vermeli mi?" sorusuna verilecek cevap

**SADIK
GÖKÇE**

sadilgokce@hotmail.com

oldu. Evet! "Bilginin zekâtı olur mu? İnsan bilginin zekâtını nasıl vermeli?" Bu soruya verdiğimiz cevap bizi bu ilaveyi hazırlamaya zorunlu bıraktı. İlaveyi çıkaracak ve bu yükten kurtulacaktık. Bizimle birlikte bu ilaveye yazılan destek veren kalem erbabı da sanıyorum aynı sorumluluk duygusu içerisinde bu ateşin içine ellerini soktular.

"İlim müminin yitik malıdır..." diyen peygamberin ümmeti olarak bizler de geçmişte kalan, unutulmaya yüz tutan bilgi, görenek, gelenek, töre gibi şeyleri günümüze taşımak, bugün yaşadığımız güzel hasletleri, adetleri ve görenekleri de geleceğe iletme görevini yerine getirebilmek adına bu işe başlamaya karar verdik. Hani büyüklerimiz bir işe başlarken "Allah utandırmasın" derler ya... Biz de bu ilaveyi hazırlarken sizlerin dualarınızı ve desteğinizi yanımızda görmekten güç alacağız.

Çıktığımız bu yolda "Niyetimiz hayır işlemek." İnşallah "Akbetimiz de hayır olur"

Dua ve selamete...

**'Tiryaki Sözleri'nin
GÖLGESİNDE**

**Ahmet
Sevgi**

عوام ، يلائله أوتاننى حقيقت ايله قورقوتانه ترجيح ايدر.

Avâm, yalanla avutanı hakikat ile korkutana tercih eder.

(Cenap Şahabeddin)

HAKİKAT ACIDIR

Halk, yalana yönelir, avutucudur.

Hakikatse acıdır, korkutucudur.

KALP GÖZÜ

"Bakıyorum Selim Bey terfi edeli, burununuz büyümüş. Biz sizin üç kuruşa talim ettiğiniz günleri de biliriz" diyebilirdi misafirlerden bazıları; 'gününe' takviye olarak getirdikleri pasta, börek çörek takımının bir yerleri boyladığını görselerdi.

Mesela, hediye olarak, kek getiren Meryem geldi aklına. Hakaret telakki ederdi valla, atıldığını duysa.

Özenmiş bezenmiş, yolunu çevirip, pastanelere gitmiş. Hem de feleğin sillesini yemiş, göğsü yara bere içinde, ne çileler çekmiş. Biçare kızın iniltilerini, gizli kulağıyla işitiyor.

Ahh bu sırlı kulak, görünmez göz ve müstesna kafatası içinde kimsenin anlamadığı esrarengiz beyin. Merhamet, engin sevgi, feragat ve fedakârlık kumkuması; kaymaklı kadayıf, un helvası, kaburga dolması.

Dedi de aklına geldi, Salatayla başlamalı. Mercimekli köfte, yoğurtlu kabak, zeytinyağlı dolma. Zeytin peynir gibi sıradan kahvaltılıkları saymıyor; kahvaltıdan sonra da, misafirlerin getirdikleri, ama konukların bir kaşık almadığı, bir orduluk dondurma var.

Kabaktan bir iki çatal daha aldı, zoraki yiyordu; midesi ekşimeye başlamıştı. Böyle bitmez. Selim pek yemezdi. Şimdi sitemkâr, azıcık kızgın ona bakıyor.

"Sana fazla yapma dedim Nadire. Sonra tutup hepsini bize yedirmeye kalkıyorsun."

Biraz haklıydı. Ama ne yapardı. Yarın yola çıkıyorlardı ve aslı ikametgâhlarından getirdikleri şeyyar buzluk her şeyi almıyordu.

Yakınlarda da kimse yoktu ki, artanları birilerine versin; "Komşu biz yiyemedik" filan desin. Suriyelilerin de sadece kanınları değil, burunları da büyümüştü.

"Peygamber aş" diyen, hocalara bile yutturamazdı. Gözlerini şimdi asaletli ejder meyveli smoothie'e (chia tohumu eşliğinde) dikmiş olurlardı. (Ama ne tohum, ne tohum)

Hem bazı misafirler gelmediyse, ilerleyen yaş dolayısıyla da elinin ayarı biraz kaçtıysa, tutturamıyorsa, kabahat kimindi.

Selim surat asmasın diye, kabağa biraz daha daldı, adama ısrar etmeye çekiniyordu. Binaena-leyh kahramanlık zâtına kalıyordu.

Gücü yetseydi, daha misafire neler tıkıştırırdı. Amma velâkin kader...

Bir dilim canı çektii, börek aldı. O kadar para saydılar, organik yumurtayı es geçemez, yumurtalık zaten beş yumurta alacaktı, üçü acilen yen-

HÜZEYME
YEŞİM
KOÇAK

meliydi.

Acaba kediler kek sever miydi? Allahtan pasta değildi. Bir denemeliydi.

Zihnine Marie Antuanet takıldı. Kültürlü insanın da hâli başkaydı canım. Fikrinden vazgeçti. Sofraya bir hamle yaptı.

"Selim midem için dua et n'olur". Selim güldü.

Neyse ki şimdilik midede asayiş berkemaldi. Kocasına da ısrar etmeye çekiniyordu. Garibim bütün gece, midesinden rahatsızlık çekmişti.

Belki sırayla karbonat, soda, nane-kekik, bir alaymide ilacı almıştı. Limon kemirmişti, kabukları yararlıydı.

Yine de dayanamadı, "Dondurmadan bir kaşık da sen al" dedi Nadire.

Selim, şişkin göbeğine bakarak: "Peki, hatırı kalmasın" diye karşılık verdi. Nadire epeyce haklamıştı.

Pek boşa vermemişlerdi. Çocuklar burada olsaydı şimdi, "Canım ne kendinize eziyet ediyorsunuz. Çöpe atın" filan derlerdi.

Sizi gidi hamburger kafalılar sizi! Sizi gidi McDonald sürecinin çocukları!

Nadire bir de beyzadelerin artıklarına, ziyân olmasın diye el atardı. Tam bir, "garip anan taş yesin, yarımsardan beş yesin" durumu.

Bazı açlık tabloları aklına gelirken, yiyeceği kıyamazdı işte. İsrâf edilmemeliydi. Ne yapacak-sın hayat zor. Masada daha sırada bekleyenlere gözü takıldı.

Kaşlarını çatmış, çırpı gibi, ağzında düdük, ona elinde kocaman bir liste sallayan, görünmez bir beslenme uzmanına söylendi:

"Böyle böyle tombiş olunuyor hayatım."

Mamafih pek dert etmiyordu. Ne azmış yükler, beterin beteri (şişmanlık) vardı.

Midede çıt yoktu, feylesofça başına(içine) gelenleri çekiyor hazmediyor gibiydi.

Aaaa, kazanıyor muydu ne.

"Selim, benim kalp gözüm değilse de mide gözüm açık galiba"

Elinden geleni yaptı, misafire yedirdi içirdi ya.

BİR OKULUN YAPILIŞ ÖYKÜSÜ

Konya'da çeşitli hayır kurumları ve hayır işleyen yardımsever pek çok insan vardır. Günümüzde de bunların giderek arttığı görülmektedir. Bu, seviniyecek bir harekettir. Fakat geçmişe baktığımız zaman bu konuda örnek alınabilecek çalışmalar da yapıldığı bir gerçektir. Atalarımız, hayır işini daha çok çeşme, cami, mescit yaptırmak gibi düşünmüşlerdir. Daha sonra Konya'daki Memleket Hastanesine, Belediye Aşevine yardımlar en çok yapılan hayırlardandır. İlerleyen yıllarda da Mümtaz Kuru, Ahmet Haşhaş bu konuda ilk hatırlanacaklar arasında yer alacaktır. Yoksul ama başanlı öğrencileri okutmak ya da onlara burs vermek gibi eylemler sosyal hayatımıza çok sonra girmiştir. Eski Belediye Başkanlarından M. Muhlis Koner (1886-1957), hayır yapmanın çeşitlenmesini istemekte, farklı yollar ve şekillerle hayır yapmanın gerekliliğini anlatmakta, "vasiyetlerimiz muasırlaşmalıdır" demektedir.1

Okul yaptırmak da bizce en hayırlı işlerden birisidir. Çünkü okul, cehaletin ortadan kaldırıldığı, toplumsallaşmanın yaşandığı mekânlardandır. Yurttaşların okuma yazma öğrenmesi, cumhuriyet hükümetlerinin en başta gelen görevlerindendir. Fakat bunun için harcanacak imkânlar sınırlıdır, yeterli değildir. Okul yaptırmak duygu ve heyecanıyla yüreği çarpan yurttaşları bulmak, onlara yol göstermek, yardımcı olmak, teşvik ve rehberlik etmek gerekmektedir.

Biraz o günkü Meram'a bakmak yerinde olacaktır: Namık Ayas, Ekekon'da, Meram'a bir şehir oteli yapılmasını önemmiştir. Meram sayfiye yeridir. Meram kalkınmalı, gelip giden çoğalmalıdır. Gerçi Meram'a vasıta azdır, Meram uzaktır, yol fenadır. Ama otel yapılırsa şehir otobüsleri de çoğalır, beş kilometrelik yol da asfaltlanır2

1948 yılından itibaren yolu düzeltmek için, çalışmalar başlamıştır, gelip gitme sıkıntısı yaşanır. En önemlisi de belediyenin otobüsü yetersizdir.

Meram'dan okullara gidecek olan öğrencileri vaktinde okullarına yetiştirmek için iki otobüs kalkmaktadır. İlki ortaokullar için, saat 7.25 de, öteki saat 8 'de Meram'dan hareket etmektedir. Ortaokul öğrencilerini götüren otobüs sıra ile Lise'ye, Kız Öğretmen'e, ortaokula ve Kız Sanat Enstitüsüne uğramaktadır. Otobüs idaresinin bu hareketi yerinde bir harekettir. Ama ilkokul öğrencilerini götüren otobüsün de hiç olmazsa Müze meydanına kadar giderek Köprübaşı, Mahmut Şevket Paşa, Topraklık ve İnönü okulları öğrencilerini daha yakın bir yerde bırakılmasını öğrenci velileri istemektedir.3

İkinci istek de şudur: Meram'dan her gün

MUSTAFA ÖZCAN

şehre gelen halkın çoğunluğu esnaftır. Bunlar, sabahları işlerine erken yetişerek dükkân ve mağazalarını vaktinde açmak zorundadırlar. Meram'dan ilk otobüsün saat 6.30'da kalkması bunların işlerine gelmemekte ve geç kalmalarına sebep olmaktadır. Bunun için ilk otobüsün saat (6) da hareket etmesi, otobüs idaresinden rica edilir. 4

Öte yandan çocuklarını mutlaka okutmak hususunda halkın gösterdiği büyük ilgi gözden kaçmamaktadır. Bilhassa Meram'da oturanlar, çocuklarının eğitim ve öğretimini sağlayabilmek için Meram'dan şehre göç ederler. Bazı çocuklar da Meram'dan şehre kadar yaya giderek ilkokullarını bitirebilmek için büyük bir sıkıntıya katlanırlar. Bu sorunların en iyi çözümü, Meram'da bir ilkokulun olmasıdır.

İşte böyle bir ortamda, öteden beri okul yaptırmayı gönlünden ve kafasından geçiren kereste tüccar Şükrü Doruk, 2 Ocak 1947 Perşembe günü saat 15.00'de Konya Valisinin huzuruna çıkmış ve memleket çocukları adına başışta bulunacağını ifade etmiş ve başışının kabulünü dilemiştir. Böylece bir iki seneden beri niyetlendiği eylem, kuvveden fiile çıkmış olmaktadır. Hemen gitmiş İş Bankasına 30.000 lira yatırmıştır. Bu sayede Tekke bağ diye bilinen binanın tamirinden sarfınazar edinilerek Meram otobüs durağının tam karşısında bulunan özel idareye ait arsaya yeni bir okul yaptırılacağı anlaşmıştır.5

İLK HAZIRLIKLAR

Bir kere daha tekrarlamakta fayda vardır: Şükrü Doruk, bu iş için 25.000 lira ayırmıştır. Vali'nin 5000 lira daha eklemesi için yaptığı ricası üzerine başış miktarını 30.000 liraya çıkarmıştır. Vali de bu yüksek ve insanî davranış karşısında onu tebrik etmiş, okula "Doruk İlkokulu" adının verilmesini uygun görmüş ve orada hazır bulunan Milli Eğitim Müdürüne; okulun, beş öğretmenli, beş derslikli olması ve diğer ayrıntularla ilgili direktifler vermiştir.

Vali'nin talimatı gereğince yeni okulun Meram'da otobüs durak yeri karşısına, eski Çelebi konağı yerine yapılması, binanın hemen keşfinin gerçekleştirilerek ihaleye çıkılması kararlaştırılmıştır.

Binanın Meram'ın okul ihtiyacını uzun yıllar karşılayabilmesi amacıyla bu bağışa eklenecek para için de Özel İdare'nin harekete geçirilmesi gerekmiştir.

Okulun yazı bitirilmesi ve gelecek ders yılı içinde eğitim ve öğretime başlanması kararna, tabii ki en çok Meram ve şehir halkı sevinmiştir.6

Bu arada Vali Necmettin Ergin, hafta içinde Meram'a giderek yeni yapılacak Şükrü Doruk İlkokulu'nun yerini görmüştür.7

Bu haberi gazetelerde okuyan ilkokul öğrencileri 30 kişilik bir grup halinde, -ki içlerinde Meram'da oturanlar da vardır- içlerinden gelen sıcak duyguyu ve temiz şükran hislerini ifade etmek üzere Şükrü Doruk'un mağazasına 11 Ocak 1947 cumartesi günü gitmişlerdir. Şükrü Doruk da onlara hem ikramda bulunmuş, hem de hayatının en keyifli ve isabetli kararını verdiğini, en mutlu döneminin bundan sonra başladığını söylemiştir.8

Özel idareye 30.000 lira bağışı müteakip derhal faaliyete geçilmiş, projeler hazırlanmış, malzeme teminine başlanmıştır.

Şükrü Doruk Okulu, hazırlanan keşifnameye göre 30 bin liraya yapılamayacağı için Meramlılardan oluşan bir komisyon kurulmuş ve aralarında bir teşvik komitesi seçilmiştir. Komite 27 Şubat 1947 Perşembe gününden itibaren çalışmaya başlamış, Başkanlığa da Av. Mehmet Apalı getirilmiştir.

Komisyonun görevi: Meram'da inşa edilecek okulun her bakımdan güzel ve modern olması için çalışmak ve para bağışında bulunmak isteyenleri tespit etmektir. Komisyon şu kişilerden oluşturulmuştur:

Recep Bakkalbaşı, Rakım Çumralı, Mehmet Ali Apalı, Ali Rıza Uğurlu, Nazif Göksu, Ahmet Ergün, Namık Ayas, Tevfik Tollu, Mehmet Sürmeli, Hasan Değer, Sarraf Nuri, Salih Civelek, Tahir Selek, Ahmet Bahçevan, Atif Yardımcı.

Komisyon üyeleri içinden Mehmet Ali Apalı, Hasan Değer, Namık Ayas, Sarraf Nuri Bey faal komiteye ayrılmışlardır. 9 Ekekon Gazetesi de yardıma katılacak olanların adlarını ve bağış miktarını bu iş için ayıracağı sütunda duyuracağını bildirmiştir.10

Komisyon 19 Mart 1947 Pazartesi günü saat 16.00'da ikinci toplantısını yapmış ve yardıma ilişkin çalışma şeklini tespit etmiştir. Komisyon üyeleri kendi aralarında sekiz kola ayrılmışlar ve her kolu yörelerdeki yardım yapacak olan kimselerin öğrenilmesine memur etmişlerdir. Aynı bir kol da şehir içinde bu çalışmayı gerçekleştirmek üzere görevlendirilmiştir. Selâm, Köyceğiz, Dörtokka, Yorgancı, Cirit, Kırızlı Kazım Halife, Aygün, Selver, Çandır yörelerinde aynı gün çalışma grupları oluşturulmuştur. Yine bu komisyon toplantısına katılanlar, okulun 1948-1949 öğretim yılına yetişmesi gerektiği hususunda birleşmişlerdir. Meram'da bir ilkokulun

İnşaata yakında başlanacak Okul beş dersaneli ve beş öğretmenli olacak

Konyamızın hayır sahiplerinden, kereste tüccarı ve emlak sahibi (Şükrü Doruk) un bir kaç yıldanberi Meramda bir ilkokul yaptırmak niyetinde olduğu ma'lumdur.

Son zamanlarda, çocuklarını mutlaka okutturmak hususunda halkın gösterdiği büyük alakayı dikkatle takip eden, bilhassa Meram halkından bir çoklarının taleplerini temin için Meramdan Konyaya göç ettikleri gören, bazı çocukları da Meramdan göbre kadar ya ya giderek ilköğretimi bitirebilmek için büyük sıkıntılara katlandığını anlatan (Şükrü Doruk) işe başlamak zamanının geldiğini anlamış ve işte dün hayırlı düşüncesini iş sahasına koymuştur.

Sayın Valimiz Necmettin Erginin bir okul aşığı olarak Meram'daki ezki Dede bağı binasını tamir ettirmek suretile mutlaka bir okul açmak kararında bulunmuş da hamiyetli (Şükrü Doruk)u teberruunu hemen yapmağa sevkeden kuvvetli bir sebep olmuştur.

Hemşehrimiz olmasıyla büyük bir iftihar duğumuz Doruk zade dün saat 15 te valimiz makamında ziyaret etmiş ve hayırlı mekân dını bildirerek memleket çocukları adına teberruunun kabul buyurulmasını rica etmiştir.

Şükrü Doruk'un bu hususta ayırdığı 25000 lira iken sayın Valinin 5000 lira daha ilâve etmesi ricası bu değerli hemşehrimiz tarafından memnuniyetle kabul olunmuş ve teberru niabeti 30000 lirayı bulmuştur.

Valimiz bu yüksek ve insani bağıştan dolayı Şükrü Doruk'u tebrik etmiş, okula (Doruk İlkokulu) adını verilmesini uygun görmüş ve orada hazır bulunan Millî Eğitim Müdürlüğüne okulun beş dersaneli olması ve teberruati çevresinde direktifler vermiştir.

Valimizin işaretlerine göre okul Meramda, otobüs durağı yeri karşısına, eski lebi konşığı yerine yapılacak binanın hemen keşfi yapılarak ekiltmeğe verilecektir.

Binanın Meramın okul ihtiyacını uzun yıllar görebilmesi için bu teberru yapılacak gerekli para ilâvesi Özel idarece temin olunacaktır.

Meram okulu ömürümüzde ki yaz içinde bitirilmiş ve gelecek ders yılı içinde öğretime başlanmış bulunacaktır.

Şükrü Doruk'un bu yüksek hamiyetveriliğini ve sayın Valinin Meram'da bir okul yapılması hususundaki azim ve kararını duyan Meram ve şehir halkı şimdiki büyük bir sevinç içinde dir.

yapılmasının şöyle bir netice doğuracağı da ileri sürülmüştür: Okul olduğu için Meram'da oturan pek çok aile şehre göç etmeyecek, kışları orada geçireceklerdir. Böylelikle dolaylı yoldan da olsa şehirdeki kira evi sıkıntısı hafiflemiş olacak, bir de Meram'da bağ ve bahçe işleri gelişecektir. 11

Bu arada küçük bir açıklama yapalım: 10 Mart 1947 tarihinden itibaren Meram'a iki otobüs seferi daha konulmuştur. Biri sabahları (6), diğeri akşamları (18.30) olmak üzere Konak'tan Meram'a doğru iki otobüs kaldırılmıştır. 12 Ancak otobüs biletleri de Konak-İstasyon 15, Konak-Meram 25 kuruşa çıkarılmıştır. Muhtelif sınıf ve mensuplara eskiden beri yapılmakta olan paso ve indirim kaldırılmış, öğrenciler ancak okulların açık bulunduğu zamanlarda indirimden yararlanacaklardır.

Bu arada şehir içinde çalıştırılmak üzere yeniden iki otobüs daha sipariş vermiştir.13

Hemen belirtelim ki Ekekon Gazetesi de bağış listesini yayımlamaya başlamıştır. Gerek Meramlıların, gerekse şehir halkının okula yaptıkları yardımın memnuniyet verici olduğu ve yardımların Özel İdareye verilerek sahiplerine makbuzları takdim edildiği bildirilmiştir.

Yardım Listesi'ne bakıldığı zaman şu bilgiler

edinilmektedir: İbrahim Köküöz, Recep Bakkalbaşı, Rakım Çınıralı, M. Ali Apalı, Mustafa İznirgil, Tahir Mumcu'nun 100'er lira; Mehmet Nakipoğlu, Nuri Solaklar, Nazif Göksu, Ahmet Bahçıvan, Atif Yardımcı, Nuri Küçükköylü, Tahir Selek, Namık Ayas, Ahmet Korumun 50 şer lira, Fazıl Atay'ın 25, Ragıp Altıoklar'ın 15 lira; Naci Özyalvaç; Ali Tannöver; H. Basri Mumcuoğlu, Şakir Dedeagaç, Narin Mağazası, Ali ve Osman Sakallı, Abdülhalim Karpuzoğlu, Ali İkiçoğlu 10'ar lira; Hacı Rahimler, İsmail Özgülcü, A. Mucip Dölen 5'er lira; Terzi Osman Nuri ile Mehmet Erkek 2 buçuk lira; Mehmet Ali Ölmez de iki lira vermiştir. Toplam başış;1192 lira olmuştur.14

İNŞAATLA İLGİLİ GELİŞMELER

Okulun inşasında kullanılmak üzere gerekli olan keresteler Beyşehir Orman Revir İdaresi'nden satın alınmış ve 1947 yılı Mart ortasında nakline başlanmıştır. 15 Yine Şükürü Doruk İlkokulunun proje ve keşifleri hazırlanarak onaylanmak üzere Ankara'ya gönderilmiştir. Projelerin kısa sürede geleceği ve bunun ardından da inşaatın eksiltmeye çıkarılacağı bildirilmiştir.16 Birkaç hafta içinde Milli Eğitim Bakanlığı bu projeleri onaylamış ve okulun inşaatı kapalı zarf usulü ile eksiltmeye çıkarılmıştır. Okulun kum, taş, çakıl ve kerestesi hariç olmak üzere diğer işler için keşif bedeli 30.900 liradır. En fazla eksiltene verileceği duyurulmuş ve eksiltmenin 5 Mayıs 1947 Pazartesi günü saat 15.00'de daimi komisyon odasında yapılacağı ifade edilmiştir.17 Söz konusu komisyon odasında gerçekleştirilen eksiltmede, yeni okulun keşif bedeli üzerinden beş bin lira eksiltme müteahhit tarafından yapılmasına, inşaatla kullanılacak taş, kum, kerestenin valilikçe karşılanmasına karar verilmiştir.18

Okulun inşaatını üstlenen müteahhit (yüklenici) Cevat Akkaya adlı genç bir iş adamıdır. Bu okulun inşaatına kadar birçok taahhüt işlerinde bulunmuş, birçok köy okulu binası yapmıştır. Meram Okulunu da teslim müddeti içinde, yani Eylül 1947'e kadar bitireceğine dair yaygın bir inançtan söz edilmiştir.19

Meram Şükürü Doruk İlkokulunun binasının temel kazımı çabuk bitmiş, ardından duvar inşasına geçilmiştir. 20 Okul temelinin atılma töreni ise 12 Haziran 1947 Perşembe günü yapılmıştır. Törende Vali Necmettin Ergin, Belediye Başkanı Muhlis Kerner, Milli Eğitim Müdürü Fazıl Gönen ve memuru, başta Şükürü Doruk olmak üzere Meramlılar hazır bulunmuşlardır.

Meraklı vatandaşlar, saat 9.30'da tören yerinde toplanmışlardır. Törenin başlangıcında Meramlılar adına Namık Ayas konuşmuş, "Meram'ın yıllardır sürüp giden bir derdinin yok edilmesi ile bahtıyarız" demiş, Vali Necmettin Ergin'e ve Şükürü Doruk'a karşı duyulmuş minnet hislerini belirtmiş

ve tahsil çağındaki çocukların yanı başlarında bir okul bulmalarının değerini vurgulamıştır. Vali Necmettin Ergin, veciz bir hitabede bulunarak, Şükürü Doruk'a, vilâyet ve Konyalılar adına teşekkür etmiş, onun okul yaptırmaktan öte, hamiyet, yurtseverlik uğrunda öncülük etmesinin önemini belirtmiştir. Törende daha sonra kurban kesilmiş, Vali, Belediye Başkanı, Milli Eğitim Müdürü ve Şükürü Doruk ilk harçları koymuşlardır. Bu gelişmelerden duyulan Meramlı Tahir Selek de, sayısız üç yüze yaklaşan kitaplarını, Meram Okuluna bağışladığını bildirmiş, bunun üzerine Şükürü Doruk, " okulun kütüphanesini de ben yaptıracağım" demiştir.21

MERAM OKULU'NUN PLANI NASILDIR?

Milli Eğitim Bakanlıktan gönderilen plana göre: Meram okulu yola paralel ve yoldan oldukça uzağa yapılacak, caddeden binaya girilirken iki taraf ağaçlı ve çiçekli bir yoldan geçilecektir. Binaya beş altı basamak merdivenle çıkılacak ve bir hole girilecektir. Holün karşısında iki küçük oda vardır. Bunlarda biri Başöğretmen biri hademe odasıdır. Odaların pencereleri kuzeye doğrudur. Soldan iki kapı ile iki dershaneye girilmektedir. Bu dershaneler işçi batı taraftan almakta ve güneyden kuzeye doğru uzanmaktadır.

Holün sağ nihayetinden okulun salonuna geçilmektedir. Salonun dip tarafında öğretmenler odası vardır, penceresi doğu tarafındadır. Salonun sağından üç ayrı kapı ile üç dershaneye girilmektedir. Dershaneler doğudan batıya doğru uzanmakta, hepsi de güneş görmektedir.

Okulun deposu soldaki dershanelerin altında olacak, diğer kısımlar dolgu olacaktır. Gerek salon, gerek dershanelerin döşemeleri tahtadan yapılacaktır.

Bodrumla üstündeki iki dershane arası betonarme yapılacak, fakat üstüne yine tahta döşenecektir. Okulun tuvaletleri ve yemekhanesi binadan ayrı yerde yapılacaktır.22

Okulun inşaatı süratle gerçekleştirilirken kısa sürede yeni taş ihtiyacı belirmiş, ilkokula yeniden elli metre küp taşla lüzumlu kumun taşılmasına karar verilmiştir. Çok geçmeden okulun temel inşaatı tamamıyla bitmiştir.23 Duvar inşaatı da Ağustos ayının ortalarında sona ermiştir. Okulun 3. beton hatlı dökülmüş, sıra son yirmi santimetrelik duvar inşasına gelmiştir. Ön ve arka merdivenler de yapılmıştır. Kapı ve pencereler daha önceden yapılmış olduğundan bunları yerlerine koymak kolay olmuştur. Az bir zaman sonra (Kurban bayramı geliyor araya) tahminen 15 Eylül'de de sıvaya geçileceği duyurulmuştur. Aptseshaneler ile deponun, bahçenin münasip bir yerine ayrıca yaptırılacağı açıklanmıştır. Buna göre okulun da Ekim ayı içinde öğretime başlayacağı hesap edilmiştir. 24

Okul için ayrıca 75 öğrenci sırası, 5 kara tahta,

3 öğretmen masası şartnamesi hazırlanmıştır. Bu eşya, 22 Eylül 1947 Pazartesi günü 2860 liraya ihale edilmiş ve bir aya kadar bitirilir yerine konulması kararlaştırılmıştır. 25 Okul, Cumhuriyet Bayramına yetişmemiş ama öğrenci kayıt ve kabulüne başlanmıştır. 26

MUTLU BİR AÇILIŞ

Okulun her geçen gün eksikleri tamamlanır ve inşaat biter. Açılış töreni 1 Aralık 1947 Pazartesi günü olacaktır. Tören için şehirden Meram'a hususi otobüsler kaldırılacağı, okul salonlarında Şükrü Doruk tarafından misafirlere ikramlarda bulunulacağı duyurulmuştur. Valilik bütçesinin 32.000 lira ile yapımına katkıda bulunduğu bu okulun bayraklarla, çiçeklerle süslenmiş, kalabalık bir halk topluluğu töreni sonuna kadar heyecanla izlemişlerdir. Törene İstiklâl Marşı ile başlanmış, başöğretmenlerden İhsan Eke ve Namık Ayas bu mutlu günü canlandıran bir hitabede bulunmuşlar, başta Vali ve Şükrü Doruk olmak üzere, eserin meydana çıkmasında emeği bulunan herkese teşekkür edilmiştir. Daha sonra hep beraber okul merdivenlerinden çıkılmış, Vali, kendisine uzatılan makasla kapıyı süsleyen kurdeleyi hayırlı, uğurlu olması dileğiyle kesmiştir. Sayısı 500 ü aşan kadın-erkek misafirler ince bir dikkatle ve zarafetle hazırlanan masalarda ikramları yemişlerdir. Bu arada büyük bir ihtiyacı karşılayan okuldan sürekli bahsedilmiş, gelecekte de buna benzer hayır eserlerinin topluma kazandırılması, armağan edilmesi için çağrı yapılmış, misafirlerin güneşin Loras Dağlarının arkasına çekildiği sırada sevinç, neşe ve ümitle şehre ve evlerine doğru yola çıktıkları görülmüştür.²⁷

Okulun inşaatı Valilik bütçesinin de 32.000 lira yardımı ile tamamlanmıştır. Arsa, özel idare elindeki bir sahadır. Yine Vali, başvuru kabul ederken aynı zamanda Milli Eğitim Bakanlığına okula başış sahibinin adının verilmesi için teklifte bulunmuş ve teklif derhal kabul edilmiştir.

Namık Ayas, yazdığı bir yazısında Valiliğin katkısını vurgulamış, şehrin bu tür hizmetlere ihtiyacı olduğunu ifade etmiştir.²⁸ Basri Gökaya ise Konya'nın bağrından iki değerli insan çıktığını, bunlardan birisinin Mümtaz Bahri Kuru, diğerinin de Şükrü Doruk olduğunu söyledikten sonra hem okulu, hem de yaptırını övmüş, bu insanların topluma örnek olduklarını belirtmiş, adlarının ifran meşalesiyle birlikte anılacağını bildirmiştir. 29

Açılış yapılmıştır ama okulda kimi eksikler de göze çarpmaktadır. Bunlardan birisi su sorunudur. Konya tüccarlarından rahmetli Mehmet Şamlı'nın hayır işlerindeki vasisi, sarf edilmek üzere ayırdığı paradan bir kısmını okula veren Şükrü Doruk, su tesisatını yaptırmayı vaat etmiştir. Okulun içine alınacak çeşmelerle birlikte, yolcuların ve semt halkının kullanabilmesi için okul dışına da aynı bir çeş-

me yapılması önerilmiştir. Diğer taraftan da Özel İdare Daimi Komisyonu okula ders malzemesi için ödenek ayırmıştır.³⁰ Bu arada okulun bahçesine dikilecek bayrak direğinin de bizzat Şükrü Doruk tarafından bu okula yakışacak güzellikte yaptırılıp diktirileceği basında yer almıştır.³¹

İlkokulun caddeye düşen duvarı üzerine güzel bir çeşme yaptırılması düşünülmüş ancak bahçe sınırının belirlenmesi işi çabuk olmamış, cadde kenarında akan küçük derenin okulun içine mi, dışına mı alınacağı hemen tespit olunamamış, bu yüzden vasiyetin hemen yerine getirilebilmesi için okul sınırının acele tayini ön görülmüş hatta okul makamlarından rica edilmiştir.³²

Çeşme konusunda hemen faaliyete geçilmiştir. Günün birinde okul binasının önünde, kocaman bir çeşmenin hummalı bir faaliyetle inşa edilmekte olduğu görülmüş fakat birkaç gün sonra bu çeşmenin aynı şekilde yıkıldığına tanık olunmuştur. Oysa çeşmenin inşaatı bitmek üzereydi. Buna sebep olarak çeşmenin yerinin iyi seçilmediği gösterilmiş, çeşmenin bu kadar yükselip okulun manzarasını kapattığı, yapısını bastıracağı için yıkıldığı belirtilmiştir.³³

Bir ara Meram Şükrü Doruk İlkokulu bahçesi içinde arazi mübadelesi yapılması gündeme gelmiş ve bu için bir komisyon kurulmuştur. Bu arazi mübadelesini temin etmek üzere giden heyet; incelemelerini yapmış; okul bahçesini yeterli bulmuş ve böyle bir mübadeleye lüzum görmemiştir. Okulun güney batı yönünden bir kısmı ile kuzey batı yönünden bir kısmı okula gereksiz görülerek, açık artırma yöntemi ile satılması kararlaştırılmıştır. 34

Meram'da Şükrü Doruk İlkokul bahçesinden batı yönüne isabet eden iki parçanın okul için fazla geldiği için satılmasının istenilmesine karşı çıkanlar da olmuştur. Bu satılacak yerin bir kısmı caddeye isabet eden pek güzel bir yerdir. Burası kesinlikle satılmamalıdır. Eğer Meram, ileride bir bucak merkezi olacaksa Bucak Müdürlüğü, bir karakol, bir postane binası için buradan iyi bir yer bulunamaz. Burası okulun tamir ve idame masraflarını karşılayacak bir yer olarak da kullanılabilir. Yılda 500-600 lira gelir getirici dükkânlar yapılabilir. Arka kısmı-

na gelince burası çıkıntılı bahçe ile mübadele edilebilir ve okul kooperatifinin yapacağı tesislerle buradan devamlı bir gelir kaynağı temin edilmiş olur. Satılan yer bir daha ele geçmez. Böyle bir güç kaynağı bir daha bulunmaz. Bu meselede Vali den emir ve direktifler beklenir. 35

Meram Şükrü Doruk Okulu bahçe duvarının 4618 lira keşif bedeli üzerinden açık eksiltmeye kararlımasına karar verilmiş36 ama buna talip olan çıkmamıştır. Daha sonra pazarlıkla da istekli olmadığından malzeme fiyatları, emele ve usta ücretleri yeniden tespit edilmek suretiyle bu duvar yeniden ihaleye çıkarılacaktır. 37

Şükrü Doruk Başöğretmenliğine, bu okul öğretmenlerinden olup bir yıldan beri başöğretmenlik vekâletinde bulunan eski gezici öğretmenlerden Hamdi Çimi atanmıştır. Hamdi Çimi, okulun her bakımdan gelişmesi için göze çarpan faaliyetlerde bulunan bir öğretmen olarak dikkati çekmiş ve başöğretmenlik göreviyle ödüllendirilmiştir.38

SONUÇ: Meram bölgesi Konya'nın sayfiye bölgesidir. Bahçeli evlerin bulunduğu, insanların gezmeye, dinlenmeye gittiği bu muhitin sadece doğal güzellikleri orada sürekli yaşamak için yeterli olmaz. Ailelerin başka ihtiyaçları da vardır. Bunların başında da çocuklarının okula gitmeleri ve tahsil görmeleri gelmektedir. Bunun için öğrencilerin şehirlerdeki okullarda eğitim ve öğretim görmesi zor, külfetli ve sorunlu olmaktadır. Bunda en iyi çözüm ise Meram'a gerekli bir okulun yapılmasıdır. İşte devletin, üst makamların yardımıyla halk- devlet işbirliği ile beş sınıflı bir okulun kısa sürede inşa edildiği görülmüştür. Bu okulun yapılış öyküsünde şöyle bir ders de vardır: Her şeyi devletten beklemek yerine, devleti harekete geçirerek başarıya ulaşmak. Halkın gücüne devletin gücünü eklemek... Sanırım bunun en somut örneği Şükrü Doruk İlkokulunun yapılışdır.

Son olarak sözü Fakih Özlen'e bırakmakta yarar vardır: Babalık'ta Yayla Türküleri üst başlığı altında "Mektep" adlı yazısında söylediğine göre ülke; okul, eğitim ve öğretim yoluyla kalkınır. 1947 inşaat mevsimi kapanırken Konya'da Hadim, Çumra, Ermenek'te ilk mektepler, Ereğli'de orta mektep, Konya'da Güllükbaşı ve Meram Okulu yapılmıştır.

Para yoktur, işçi bulmak güçtür, malzeme tedariki zordur; nakliye şartları ağırdır ve kendisinden yardım beklenen köylü fakirdir. Bu adlarını saydığım okullar, bu yokluk ve güçlüklerle rağmen yapılmıştır. Bu başarıda parası, emeği ve himmeti olanlara ne kadar teşekkür etssek azdır. Konya mektep yapan ve yaptıranlara minnettardır ve onları hiçbir zaman unutmayacaktır.39

DİPNOTLAR

- Muhlis Koner, "Vasiyetlerimiz", Ekekon, Sayı:2323, 24 Şubat 1945, s.2-3
 2Namık Ayas, "Şehir Otelini Nereye Yapılmalı",Ekekon, Sayı: 2443, 7 Aralık 1945, s.1
 3 "Öğrenci Otobüsü", Ekekon, Sayı:2572, 4 Ekim 1946, s.2
 4 "Saat (6) Otobüsü", Ekekon, Sayı. 2572, 4 Ekim 1946, s.2
 5 "Önemli Bir Başış", Babalık, Sayı. 6754, 4 Ocak 1947, s.2
 6 "Şükrü Doruk İlkokulu", Ekekon, Sayı. 2608, 3 Ocak 1947, s.1
 7"Vali Okulun Yerini Gördü", Babalık, Sayı. 6755, 7 Ocak 1947, s.2
 8"Küçük Öğrenciler Şükrü Doruk'u Ziyaret Ettiler", Ekekon, Sayı.2612, 13 Ocak 1947, s.2
 9"Şükrü Doruk İlkokulu İçin Faal Bir Komisyon Seçildi", Ekekon, Sayı. 2632, 28 Şubat 1847, s.1
 10 "Ekekon Bir Sütün Ayırdı", Ekekon, Sayı. 2632, 28 Şubat 1847, s.1
 11 "Meram Okuluna Yardım Çalışmaları", Ekekon, Sayı.2637, 12 Mart 1947, s.2
 12"Meram Seferlerine İlâve", Ekekon, Sayı: 2636, 10 Mart 1947, s.1
 13"Şehir Otobüsleri", Ekekon, Sayı: 2636, 10 Mart 1947, s.1
 14 "Meram Okuluna Başışlar", Ekekon, Sayı: 2637, 12 Mart 1947, s.1)
 15 "Meram Okulunun Keresteleri", Ekekon, Sayı. 2642, 21 Mart 1947,s. 2
 16 "Meram Okulunun Projeleri", Ekekon, Sayı: 2624, 24 Mart 1947, s.2
 17 "Meram Okulu Eksiltmeye Çıkarıldı", Ekekon, Sayı: 2650, 11 Nisan 1947, s.2
 18 "Meram Okulu İhale Edildi", Ekekon, Sayı: 2661, 7 Mayıs 1947, s.2
 19 "Meram Okulunun Temelleri", Ekekon, Sayı. 2662, 9 Mayıs 1947, s.2
 20 "Meram Okulunun Temelleri", Ekekon, Sayı. 2672, 2 Haziran 1947, s.2
 21"Şükrü Doruk Okulu, Dün temeli Atıldı", Ekekon, Sayı. 2677, 13 Haziran 1947, s.1
 22 "Meram Okulu Binası Nasıl Olacak", Ekekon, Sayı:2651, 14 Nisan 1947, s.2
 23 "Meram Okuluna Taş", Ekekon, Sayı: 2679, 18 Haziran 1947, s.2
 24"Meram İlkokulu", Ekekon, Sayı: 2702, 11 Ağustos 1947, s.2
 25 "Meram Okulunun İhalesi", Ekekon, Sayı. 2719, 24 Eylül 1947, s.2
 26"Meram Okulu", Babalık, Sayı: 6873, 16 Ekim 1947, s.3
 27 "Meram Doruk Okulu Pazartesi Günü Açıldı", Ekekon, Sayı. 2748, 3 Aralık 1947, s.2-3
 28 Namık Ayas, "Şükrü Doruk Okulu Açılırken" Ekekon, Sayı. 2748, 3 Aralık 1947, s.1
 29Basri Gökçaya, "Bahtiyar İnsanlar", Ekekon, Sayı. 2756, 22 Aralık 1947, s.2
 30 "Meram Okulunda", Ekekon, Sayı. 2757, 24 Aralık 1947, s.2
 31 "Meram Okulunun Bayrak Sereni", Ekekon, Sayı: 2774, 2 Şubat 1948, s.2
 32"Şükrü Doruk Okulu Sınırı Ne Zaman Belli Olacak", Ekekon, Sayı: 2809, 23 Nisan 1948, s.2
 33 "Meram Çeşmesi", Akyokuş, Sayı: 127, 7 Temmuz 1948, s.1
 34"Meram Okulunun Bahçe İşleri", Ekekon, Sayı:2814, 15 Mayıs 1948, s. 2
 35 "Bu Bahçe Satılmamalı", Ekekon, Sayı. 2820, 19 Mayıs 1948, s.2
 36"Arttırma- Eksiltme ve İhaleler", Ekekon, Sayı: 2829, 9 Haziran 1948, s.2
 37 "Meram'da Okul Duvarı", Ekekon, Sayı: 2861, 27 Ağustos 1948, s.2
 38 Fatih Özlen, "Mektep", Babalık, Sayı. 6887, 25 Kasım 1947, s.2
 39"Doruk Okulu Başöğretmenliği", Ekekon ,Sayı: 2888, 5 Kasım 1948, s.2

KIŞA GÜZELLEME

Bu yazı "ümitvâr olmak" üzerine olsun. Kökeni Farsçadır ve hemen her dilde bir karşılık, ifadesi yahut imâsı vardır. Bu kelimenin her mecliste dile gelmesi, birine nasihat, diğerine bir gönül ferahlığı yahut vaat olması, Lokman Hekim'in merhemine benzeşişindedir. Üstelik bu benzeşiş, lisândan kalbe değen bir manâya da olur verir aynı zamanda.

Manâ ise, hâl diliyle anlaşmayı bilenlere mahsusur. Kelimeler kılfur sadece... Duyulabilir, görülebilir ve anlaşılabilir de belki. Oysaki hissetmek her âdeme has değildir. Ümitvâr olmak da işte bu kelimeler zümresindedir. Onu hissedebilenler, bu dünyaya dayanmanın bir sebebini yakalar. Eliyle sımsıkı bir bahar dalı tutar. Toprağa yalınayak basar. Kırdığı bir fesleğenin kokusu kalır elinde. Bir gülün dikenini de çiçeği kadar sever. Dahası zalim ile mazlumun yaratıcısının tek olduğunu ve bu maksatta âdemoğluna sorgulama izni verilmediğini, böylece kabul etmenin sorgulamaktan daha kolay olduğunu bir çırpıda anlar insan. Bu anlayış bir mazlumun hesabının ancak ahrete kalabileceğini ve şükür ki o vakitten daha geç gelecek bir vaktin de yaratılmamış olduğunu huzur diye örtüverir üşüyen yarasının üstüne.

Şimdi ezcümle bir kavak ağacının altında yerde hardala bürünmüş yatan yaprakların üzerindeyim. Tarih rebiyülevvelin beşi... Kelimeler kitabıma, şu sonbaharın hatıma bir şeyler yazmaktayım. Ve tabii Konya'nın...

Bu şehre dokuz yılımı, evliliğimi, eşimi, noktalar koyduğum kitapları, son cümlesini henüz bulamadığım şiirleri sığdırdım. Gerçek hayata tabii hayaller, gerçekleştiği yere Konya yazdığım düşler, bir yandan ağlayıp diğer yandan çok paha biçtiğim güllüşler sığdırdım. Üstelik Konya'yı anlatırken defterime, "kan ilk kez gördüğüm, iplikçi camiinde bir güvercin elimle su verdiğim, bedesten den üç arşın kumaş alıp fistanlar diktığım yer" diye anlatmışım. Bu bahis geçerken Mevlana'ya ve Şems'e dahası Kimya Hatun'a ve Keykubad'a gözümler görmüş gibi türlü hikâyelerde can vermişim. Babamın ettiği nasihatini dinlemezken, bir gece düşümden Sultan Veled'in azamını da yine bu şehirde dinlediğim, unutmak istemediğim anılar defterinde yerli yerindedir.

Ardıçlı köyünün kuzeyinde, bir kavak ağacının altına oturmuş, altta kalan yapraklara üsttekinden hakkını alacağı ahiret gününden bahsettiğim meseleyi, asırlık bir çeşmede içtiğim su ile unutuyorum. Yazdığım günceyi, ağacın kovuğuna buraya bir daha gelmek ümidiyle saklıyorum. Üzerine de mihmandar diye avucum kadar bir taş bırakıyorum. Ona hiçbir şey olmazdı artık. Su ısılatmaz, soğuk üşütmez, haylaz bir çocuk bile o taşı ellemezdi. Lakin nereye gider bilinmez, ben böyle böyle bıraktığım hiçbir notu bir daha bulamazdım. Yol arkadaşım İslam Bey, "suya yazılar yazmak seninkisi, bilmediğin insanlara muştular bırakmak, toprağa mek-

AYŞE
YILMAZ

tuplar yollamak... Kaybolur, bir dahaki sefere bulamayız. Üzülürsün!" diyor bu çocukluğa. Ümitvâr olmaktan henüz bahsetmemiştim ona. Kış vakti akar gördüğüm bir dereyi, yaz gelince günlerce aradığımı, göçmen kuşlar bu yaz gecikti diye sızlanıp anneme ağladığımı, gördüğüm her ahlat ağacına dilek diye kırmızı ipler bağladığımı bilmiyordum daha. Fakat olmazlara inanıp, olmayınca sadece gecikti diye kendini teselli ettiğim vakitlerden haberdardı. Ve bu kadar tanışıklık yol arkadaşısı olmak için yeter de artardı...

Yerden kalktığımda ellerime bulaşan çamuru, toprağın ev sahipliği diye, cebime koyduğum yaprakları da ağaç hanımın hediyesi diye baş göz üstüne kabul edip yola koyuluyorum. Kuzulara el sallamak, hiç tanımadığım çocuklarla selamlaşmak beni bilenlerin şaşımadığı, bilmeyenlerin yadırgadığı şeyler. Hıdırellez'de bahçemdeki güllere derdimi anlattığımı ise komşuların bile henüz bilmezler.

Bu şehre çokça sular, anılar, güllüşler ve hüznüler sundum. Kitaplığımda sayısız defterin son sayfasına, en sevdiğim kitapların satır aralama adını ilıştirdim. Kalbinin kapısından geçtiğim ve kalbimde nicedir ağırladığım kişileri bu şehirde buldum. Yitirdim... Kış geldiğinde hep yazı özledim. Ve bu şehrin sadece kışını sevedim. Ümitvâr olmayı da yine bu şehirde öğrendim. Gittiğim her mahallesinde memleketimin ne tarafa düştüğünü de istemeye istemeye sorup, bu iraklığı zamanla kabullendim.

Anneme kışın geldiğini bir bahar müjdesi gibi veremedim. Onun gibi değildim nihayetinde. Üşümek, en korktuğum şeylerdendi. Ve bu şehrin gülleri, sokakları, türbeleri ve hiç bilmediğim insanları beni kucaklarken rüzgân hep yerdı. Benim gibi tıpkı, o da beni yadırgadı. Her sene kalınca yünlere örülmüş şalim, çoraplarım ve deste deste kitaplarımla karşıladım kışı. Bir de ocakta altı hiç sönmeyen çayım... Baharı hep daha çok seven yanımda, ilk karın düşüşünü pencereden izledi çoğu kez. Yaprakları döküldü diye ağaçların üzülmediğini, güllerin üşmediğini, sokakta kalan hayvanları, en çok da kuşların pencereden beni izlediğini düşündüm. Böyle olmakla elimden gelenin az ama içimden gelenin hep daha fazla olduğunu sadece bilmekle kaldım. Sabır deyince titreyen yanımda, daha kış gelmeden yazı özleyen yanımla hiç tanıştırmadım.

Bu yazıyı yazma sebebim, ümitvâr olmaksızın da, kışa serzenişimi başka kimselere söyleseydim. Ve üşüyen ellerimi, hangi güzel cümlelerle gizleyseydim...

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE BİRER KÖPRÜ: KÜTÜPHANELER

**FATMA
TUTAK**

Iznik kaybedildikten sonra uzun yıllar Anadolu Selçuklu Devleti'ne başkentlik etmiş bir şehirdir Konya...

Kadim şehirlerden biridir; en eski söylemiyle İkonium, İkonia son yıllarda yaygınlaşan "ikon" tabirinin şehirler arasında haklı taşıyıcısıdır. Bu haklılık nereden gelir derseniz biraz o noktaya değinelim.

Başına payitaht tacı konan bir şehrin günden güne gelişip büyümesi pek tabiidir. Saray, camiler, hanlar hamamlar ve kütüphanelerin açılması; üç büyük üniversite yani medresenin kuruluşu (İnce Minare Medresesi, Sırcalı Medrese, Karatay Medresesi ki halen Karatay üniversitesi olarak varlığını korumaktadır) alimi, talebeyi, gezgini, tüccarı oraya çeken en önemli amillerdir. Selçuklu başkenti Konya düm düz, geniş, ferah topraklarını cömertçe sunar. Sundukça nice paha biçilmez eser biter bağrında. İlerleyen tarihlerde devlet, hanedan değişse de bu önemseyiş sürer. Ecdad geçmişten günümüze sürdürdüğü, dededen toruna aktararak perçinlediği sayısız düsturunca İnsanca (ilim, irfan, edep içre) yaşama-ya ve güzide eserleri koruyup her geçen gün yenilerini ekleyerek yaşatmaya devam eder. Bu düsturlardan biriyle yola

çıkılarak günümüzde Konya deyince ilk akla gelen şaheser yapılar zinciri meydana getirilir: Mevlana Türbesi. Türbe Yalnızca mezar yeri olarak değil medrese, cami ve hamamı haiz koca bir külliye olarak hizmet vermiş yıllarca. 'Buradaki düstur ne peki sen ondan haber ver' diyeceksiniz. Öğrenince fakirin de ecdada hayranlığını artıran "ilim, ibadet, temizlik" üçlüsü...

İbadet için Selimiye Camii; temizlik için Türbeönü Hamamı ki bu hamam yalnızca dervişlere değil halka da hizmet vermekte imiş, ve ilim için Yusuf Ağa Kütüphanesi...

Sultan Selim Camii'nin batı duvarına bitişik Yusuf Ağa Kütüphanesi, camiden sonra inşa edilmiş; cami içinden bir kapı verilerek uzun yıllar giriş çıkış buradan sağlanmış. Sonraları pencereden bozma bir kapı yapılarak camiye açılan kapı iptal edilmiştir. Yusuf Ağa nam kitap, kelâm, kalem, kâtip aşığı hayırasever zat ilim, irfan şehri hepsinden öte Mevlana şehri Konya'da bir kütüphane vücuda

getirmeyi murat eder. Gödene taşından, üzeri kurşun kubbe ile örtülü ve içinin eni boyu 11x11 metrelik küçük, sevimli bir bina inşa ettirir. Binada altı üstlü 22 pencere mevcuttur.

İlim arttıkça ve ona ulaşmak hatta bir tık kadar kolaylaştıkça halkın okuma, öğrenme, araştırma iştiafının kat be kat artması gerekirken günümüzde maalesef durum tam tersini gösteriyor. Yusufağa nam Giritli İsmail oğlu Yusuf'un ilk bin iki yüzünü bizzat kesesinden karşılayarak hattatlara yazdırdığı, bir çoğunu satın aldığı ve bağışlarla günden güne çoğalarak sayıları 11835'i bulan kitaplarla kurduğu kütüphane ne yazık ki günümüz insanınca gerekli ilgiyi göremiyor.

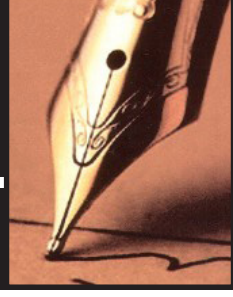
En son aldığım duyumlara göre bir iki yıl önce gösterime giren "Emiray" adlı çizgi filmi izleyen çocuklar sayesinde ziyaretçi sayısı bir hayli artmış. Çocuklar dış görünümünden tanıyıp geldikleri tarihi mekâna "işte Emiray'ın kütüphanesi" diyerek giriyorlar. Oraların kadim sakinleri, ömürleri boyunca bilmem kaç kez önünden geçtikleri kütüphanenin ancak torunları sayesinde farkına varıyor ve "burası kütüphanemiymiş yahu" demekten kendilerini alamıyorlar!

Buna rağmen kütüphane yetkilileri umudunu yitirmemiş. Teknolojiyi yerinde kullanarak ve büyük bir mesai harçayarak mevcut kitapları dijital ortama aktarmayı başarmış. Böylelikle Türkçe, Arapça, Farsça ve diğer pek çok dilde yazılan eserlere ve astronomi, tıp, psikoloji, hadis, fıkıh, tefsir, kelâm gibi konularda araştırma yapmak isteyenlere şehir dışında olsalar bile kolaylıkla ulaşabilecekleri bir platform oluşturulmuş. İsteyenler cüzi bir miktar karşılığında cd lerine bile sahip olabiliyor.

Kitapların korunması da üzerinde titizlikle durulan bir konu. Hergün nem ve ısı ölçümü yapılan kütüphanede senede iki kez sayım yapılmakta, böylelikle kitaplar havalandırılıp tahrip ve eksikler tespit edilmekte imiş. Zamanla nemden vs. tahrip olan kitaplar, diğer tüm yazma eser kütüphanelerinde olduğu gibi merkeze bağlı yazma eserler şifhanesine gönderilip tedavileri sağlanmaktaymış.

Ne diyelim ellerine, emeklerine sağlık. Dilerim bu itina gelecek nesillerce de benimsenir ve kitaba saygı, tazim, hürmet ebed müddet devam eder...

MARSHAL YARDIMI İLE KONYA'YA GELEN BİÇERDÖĞER VE TRAKTÖRLER

**AHMET
POLAT**

II. Dünya Savaşı'nın getirdiği büyük yıkım Avrupa'da kaos yaratmış, komünist partiler ve dolayısıyla Sovyetler Birliği yükselişe geçmişti. Amerika'ya göre, Sovyet yayılması karşısında çaresiz kalan Avrupa, maddi ve manevi olarak güçlendirilmeliydi ve ekonomik olarak kendi ayakları üzerinde durabilirse, siyasal olarak da bağımsızlığını koruyabilirdi. Amerika Birleşik Devletleri bu noktada İngiltere, Almanya ve Fransa'yı ve sonra tüm Avrupa'yı siyasal ve ekonomik işbirliği içine sokmak, böylece bütünlüğe bir Avrupa yaratarak Sovyet ilerlemesini durdurmak istiyordu.

Savaş sonrasında Amerikalı devlet adamları, Avrupa'nın tamirinin sınırlı iki taraflı kredilerle finanse edilecek Yeniden İmar Planı ile yapılabileceğini düşünmekteydiler. Ancak, giderek artan ekonomik istikrarsızlıklar bunlardan daha kapsamlı bir plan geliştirilmesi ihtiyacını doğurdu. Bunlarla birlikte, Avrupa'nın yeniden imarından en çok çıkarı olacak ülke de Amerika Birleşik Devletleriydi. ABD üretimi ile dünyanın diğer bölgelerindeki üretim ve ekonomiler arasında çok büyük bir bağ vardı. Amerika'nın kendi çıkarları açısından, diğer zor durumdaki Avrupa ülkelerine yardım etmesi gerekmektedir.

ABD Dışişleri Bakanı George Marshall, 5 Haziran 1947'de Harvard Üniversitesi'nde verdiği bir söylevde, daha sonra kendi adıyla anılacak olan Avrupa'ya yardım planının ilk işaretlerini verdi. Marshall konuşmasında özetle, Avrupa devletlerinin iktisadi kalkınmalarını planlamak için bir araya gelmelerini istedi ve ortak bir plan hazırlanırsa Amerika Birleşik Devletleri'nin destek ve yardımını esirgemeyeceğini söyledi.

Daha sonra Marshall Planı adını alan bu teklifi görüşmek üzere, 27 Haziran 1947'de Paris'te bir toplantı yapıldı. Bu toplantıya Sovyetler Birliği de katıldı. Ancak Sovyetler, 2 Temmuz'da toplantıyı terk etti.

TÜRKİYE YARDIM DIŞI BIRAKILIYOR

Toplantıya katılan Türkiye de, hazırlanmış olduğu ekonomik kalkınma programını gerçekleştirebilmek için ABD'den kendisine 615 Milyon \$ yardım yapılmasını istedi. Ancak Amerikalı uzmanlar, Marshall Planı'nın ülkelerin kalkınma programlarının finansmanı için değil savaşın yıkılmış olarak çıkan Avrupa'nın kalkınması için

hazırlandığı gerekçesiyle Türkiye'nin yardım talebini geri çevirdiler.

Amerikalı uzmanlara göre, Türkiye'nin altın ve döviz stoklarıyla dış ticaret dengesi diğer 15 Avrupa ülkesine göre daha iyi durumdaydı. Bu sebeple Türkiye'ye Marshall Planı çerçevesinde Avrupa ülkelerine hammadde ihraç etme görevi yükleniyordu. Tarım ve madencilik sektöründe kullanılacak aletler, elektrik malzemeleri, nakliye kamyonları, petrol ürünleri ve kereste biçiminde, sadece 59 Milyon \$'lık yardım yapılması öngörüldü.

TÜRKİYE YARDIM İÇİN BAŞVURUYOR

Türkiye, Marshall Planı içine alınmaması kararı üzerine, doğrudan doğruya ABD Hükümetine başvurarak kendisinin de Marshall Planına dâhil edilmesini istedi. Türkiye bu başvurusunda, ekonomik durumla askeri ve siyasal istikrar arasındaki ilişkiyi vurguladı. Bu arada, Ankara'daki ABD Büyükelçiliği, Washington'a bir rapor göndererek Türkiye'nin ekonomik durumu dolayısıyla yardım verilecek ülkeler listesine alınmasını gerektiğini belirtti.

Türk Hükümeti'nin bu isteği üzerine meseleyi bir kez daha ele alan, Türkiye'nin askeri gücü ve iç düzeni bakımından önemini anlayan Amerika, daha Avrupa İktisadi İşbirliği Antlaşması imzalanmadan Türkiye'yi Marshall Planı içine almaya karar verdiler.

KONGRE RAPORU GÖRÜŞTÜ

Marshall Planı çerçevesinde ABD'ye sunulan rapor, Kongre'de ele alındı ve 3 Nisan 1948 tarihinde yardımın finansmanının sağlanması için Ekonomik İşbirliği Kanunu kabul edildi. Amerika Birleşik Devletleri'nin Türkiye'yi Marshall Planı'na dâhil etme kararından sonra, söz konusu yardımdan yararlanabilmek için 4 Temmuz 1948 tarihinde ABD ile Ekonomik İşbirliği Anlaşması imzalandı. Söz konusu dönemde Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı görevini İsmet İnönü, Başbakanlık görevini ise Hasan Saka yürütüyordu.

Hibeler: Türkiye, Marshall Yardımları çerçevesinde 1948-1951 yılları arasında, ABD'den hibe olarak toplam 62 376 000 \$ yardım almıştır.

Krediler: Türkiye, aynı yıllar arasında, ABD'nden ödünç olarak yaklaşık 72 milyon dolar yardım almıştır. Anlaşmaya göre; bu borçların ödenmesine 1952 Temmuzundan itibaren başlanacaktır. 1952 yılından 1956 yılına kadar ABD'ye yalnız faiz tutarları ödenecek, o tarihten sonra da 35 sene süre ile %2.5 faizle gerek ana para, gerekse faizleri, bir arada ve eşit taksitlerle ödenerek borç kapatılacaktır.

Teknik Yardımlar: ABD'den getirilecek teknik uzmanlarla, yardım gören ülkeden staj, tetkik gezisi ve buna benzer nedenlerle dışarıya gönderilen teknisyen, mühendis ve benzeri elemanların ve meslek erbabının gittikleri ülkelerdeki zaruri masrafları karşılanması öngörülmüştür.

Marshall Planı çerçevesinde Türkiye'nin tarım ekonomisine ağırlık verilmiştir. Bunun neticesinde Türkiye, sınıai gelişmeden uzaklaşarak bir tarım devi olmak istemiştir. Marshall Planı çerçevesinde, 1948-1952 dönemi için yapılan yardımların % 20,6'sı doğrudan, % 59,7'si dolaylı olarak tarıma ayrılmıştır. 1949 yılı Mayıs ayında Türkiye'ye ilk traktörler gelmiştir. Bu traktörler, 1950 yılındaki hükümet değişikliğinden sonra alınan binlerce traktörün ilk kısmını oluşturmuştur. Yeni hükümet de Türkiye'de tarımsal üretim artışının sağlanmasını ana hedef olarak belirlemiştir. Bu şekilde ihracatta tarım sektörü önemli bir yer edinmeye başlamıştır. Ancak tarımda makineleşme traktör kullanımıyla sınırlı kalmıştır.

TÜRKİYE ABD İLİŞKİLERİNİN

KISA TARİHİ

ABD ile anlaşma 23 Şubat 1945 tarihinde imzalandı.

Borç alma ve kiralama ile ilgili olan bu anlaşma TBMM'de 478 oyuyla yasalaştı.

2. anlaşma 27 Şubat 1946'da 4882 sayılı yasa ile kabul edilen kredi anlaşması olarak yapıldı.

Soğuk Savaş dönemine geçiş süreci Türk-Amerika ilişkilerinin yeniden biçimlendiği bir dönem oldu. Turuman Doktrini ve Marshall yardımları ile birlikte gelişen süreç iki ülke arasındaki ilişkileri işbirliğinden müttefiklik çizgisine getirdi.

12 Temmuz 1947 anlaşması Türkiye için dış politikada "Batı" tercihinin sembollerinden birisidir.

Turuman Türkiye hakkındaki kararını kendi arşivlerinden anlaşldığına göre, 12 Temmuz anlaşmasından NATO üyeliğine uzanan süreç ABD'nin perspektifinde oldukça tartışmalı bir konu olarak göze çarpmaktadır. Bu anlaşma Türkiye iç siyasetinde de önemli değişikliklerin kilometre taşlarından birisidir.

İktidarda bulunan CHP ile muhalefet partisi DP arasında yaşanan gerilim anlaşma süreci bo-

yunca durgun bir hal almıştır. İki parti arasındaki gerilimi sonlandırmak için İsmet İnönü'nün müdahalesi sonucu 12 Temmuz bildirisine ortaya çıktı. Anlaşma sürecinde azalan gerilim yerini işbirliğine bıraktı. Yani iktidar ile muhalefet günün çıkarları doğrultusunda geçici de olsa bir araya geldi.

1944'DE Stalin ile Churchill arasında yapılan gizli anlaşmada Balkan coğrafyası üzerindeki etki alanları kabaca belirlenmiş, Türkiye bu paylaşımın dışında bırakılmıştı.

ABD, Rusya büyükelçisinin Başkan Turuman'a gönderdiği uzun bir telgraf üzerine, Türkiye'deki Rus karşıtlığı algısı ve ABD'nin Rusya'ya çevreleme politikası devreye sokulmuştur.

1947 yılı Türk- ABD ilişkilerinde ticari alanın dışında kapsamlı bir askeri ve siyasi ilişkilerin kurulmasını sağlamıştır. Bazı gelişmelerin ardından Turuman, Yunanistan ve Türkiye'ye yönelik yardım tavsiyesi başlığı altında 12 Temmuz 1947 tarihinde Kongreye bir bildiri sundu. Yunanistan'ın yardım talebi üzerine başlayan süreç için ABD Dışişleri Bakan Yardımcısının brifingi üzerine Türkiye de dahil oldu. Böylece Turuman Doktrini denilen süreç başlamış oldu.

12 Temmuz 1947 tarihinde Türkiye'ye yapılacak yardım hakkında anlaşma üzerinde mutabakat sağlandı. 1 Eylül 1947 tarihinde TBMM'ne gelen anlaşma metni mecliste hazır bulunan 339 milletvekilinin oy birliği ile kabul edildi.

KONYA'YA GELEN BİÇERDÖVER VE TRAKTÖRLERİN SAHİPLERİ

Türkiye aldığı bu yardım ile tarımı geliştirmek üzere ABD'den biçerdöver ve traktör satın aldı. Satın alınan bu biçerdöver ve traktörlerin bir kısmı da Konya'ya verildi. Bu yardım ile Konya'ya verilen bu traktörlere sahip olanlarının bazılarının ismini burada zikredeceğiz.

- 1-Mustafa Kafaoğlu (Karakayış)
- 2-Fehmi Bezirci (Orta Sinan Mahallesi)
- 3-Mehmet Bağnaçık (Sarıç Mahallesi)
- 4-Sadri Yeşil (Obruk Hanı sahibi)
- 5-Naciye Sürek (İstasyon Caddesi)
- 6-Yusuf Kayseri (Dedemoğlu Muhtar)
- 7-Ahmet Koç (Tatlıcak)
- 8-Hamdi Horasan (Obruk- İpekler)
- 9-Ali Ercan (Obruk Yağlıbayat)
- 10-Faruk Uğurlu (OBRUK Akvırancıkla)
- 11-Ahmet Büyükkoyuncu (Sille Parsana Yaylası)
- 12-Sabri Büyükkoyuncu (Sille Parsana Yaylası)
- 13-İsmail Ekercin (Sille Aşağı Mahalle)
- 14-Mustafa Güneş (Tömek Ziverik)
- 15-S. Mehmet İyi (Tömek Çengelti)
- 16-Hüseyin Erben (Tömek Meydan)
- 17-Remettin Tokgöz (Tömek Güvenç)
- 18-Hüseyin Erben (Tömek Meydan)

HALK HEKİMİ: HEDİYE NİNE

Eskiden insanlar kolay kolay doktora gitmezlerdi. Halk arasında "hoca" ya da "ocak" tabir edilen kişi ve ailelere müracaat ederlerdi. İyi olacağına ya da şifa bulacağına inancı tam olanlar gerçekten fayda görürlerdi.

Halk arasında muteber olan ocaklardan biri de Çumra'nın Dinlendik köyünde yaşamış olan Hediye Nine idi: Hediye Resul. Eşi Mustafa Resul; yani Mustuk Amca. Biz onun gerçek ismini bilmezdik. Sonradan öğrendik isminin Mustafa olduğunu.

Hediye Nine kaynanamların komşusuydu. Annemle yaşıt, iyi arkadaşlardı. O yürüme güçlüğü çektiği için daha çok annem yanına giderdi. Köyün genç kızları ve kadınları da kışık ekmeğini eder, evini ocağını temizlerlerdi. Bazı hususlarda annemin ona yol gösterdiği olurdu.

İki sene evvel bir kış ayında kaybettiğimiz Hediye Nine ağız dualı dili tatlı bir kadındı. Geleni gideni hiç eksik olmazdı. Doktorların bir türlü kabul etmediği "hafakan kalkması" diye bir hastalığı tedavi ederdi. Bunun yanında " göbek düşmesi" diye bilinen son derece ağır veren bir hastalığa da bakardı.

Hediye Nine baktığı hastalardan para talep etmezdi. Onlar minderine altına ne koyarlarsa onunla iktifa ederdi. Ağgözlü ve haris birisi değildi. Kanaatkâr bir kadındı.

Hediye Nine'ye bir gün sordum. "El alma" nedir? Sen bu işe nasıl başladın?

Dedi ki: "Guzum ben gençliğimde dıhan çalar, türkü söyler, genç kızları oynatırdım. Bir gün rüyamda yaşlı bir adam beni azarladı. Elimden tuttu ve şu duaları oku diye bana bir takım duaları öğretti. Sonra da elimle ağrıyan yerleri ovmanı söyledi. Ben bundan sonra düğünlere gitmeyi bıraktım. Öğrendiğim dualarla birkaç kişiyi iyileştirdim. Bu kişiler yakınlarına söyleyince zamanla gidip gelenler arttı. Şehir dışından bile gelenler var. Ben her hastaya önce şifanın Allah'tan geleceğini, benim elimin ise sadece bir sebep olacağını söyledim. Hastanın önce doktora gitmesini, doktordan şifa bulamazsa bana gelmesini istedim. Doktordan şifa bulamayanlar birilerinin tavsiyesiyle gelip beni buluyorlar." dedi.

Ben bizzat şahit oldum. İnsanlar çok uzaklardan geliyorlar. Arayıp sorup soruş-

**ANUŞ
GÖKCE**

turup dertlerine derman bulmak için halk hekimine "ocaklara" başvuruyorlar. Yakınlarımdan çok kişi Hediye Ninenin önüne oturup masaj yaptırmışlar ve dua ile yapılan mesajın faydalarını görmüşlerdir. Hafakan çekirtmek ya da okunmak için kaynanam gile gelen bazı kimselerin önüne düşüp hediye Ninelere götürdüğümüz vaki olmuştur. Yemek içmekten kesilen bu insanlar Hediye Ninem sayesinde sağlığına kavuşmuşlar, başka hasta olanlara da onun adını salık vermişlerdir.

Kaynanam anlattı: Adamın birinin karısı çok hasta imiş. Pek bir şey yiyemediğinden bedeni zayıf düşmüş ve gündün güne kötüleşmiş. Kadın durmadan ah çekip inliyormuş. Kızları bile bu hale tahammül edememiş. Adam karısını tedavi ettirmek için götürmediği doktor kalmamış. Hediye nineyi nereden duyduysa duymuş, Dinlendik köyüne gelerek caminin karşısındaki eve adres sormuş. Yani kaynanam gilden bilgi istemiş. Kaynanam da çocuğun birisini yanlarına katarak Hediye Nine'nin evlerine göndermiş. Adam daha sonra arabanın arkasını yiyecek içeceklerle doldurarak tekrar gelmiş ve Hediye Nine'nin hayır duasını almış. Geçerken kaynanamlara da uğramış ve teşekkür etmiş.

Bizler de çocuklarla beraber birkaç defa Hediye Nine'nin önüne oturduk. Benim omuzlarıma hem masaj yaptı hem de her tarafı kireçlenmiş, bir doktora git dedi. Ayrıca çocuklar da okunurdu. Hediye nine Kur'an-ı Kerimdeki bazı kısa sureleri ezbere bilirdi. Halk arasında karınca duası olarak bilinen bir duayı da okur "Ashab-ı Kehf" in isimlerini zikrederdi.

İki sene önce kaybettiğimiz Hediye Nine'ye Allah'tan rahmet diler, Cenabı Allah'tan kabrinin bir cennet bahçesi olmasını niyaz ederim.

BİR FRİKİK SANATKÂRI: SUAD KARALIÇ

MUSTAFA
GÜDEN

Futbol topu futbolcunun altıncı duyu organı gibi olmalıdır. Sihirli küreyle arasında bu bağı kuramayan futbolcunun saha içi etkinliği temaşa zevkini maksimum seviyeye taşımaya yetmeyecektir. Bazuka misali fırlattığı topun ardından 'yürek sesiyle ona yön vermeyen futbolcunun vuruşundaki isabeti ölçen bir cihaz olsaydı şayet, şut sahibinin topla göz temasındaki şifreyi de ortaya koyardı!

Rakibin üzerine rüzgâr misali fırlayan futbolcunun tribünleri şaha kaldırmasındaki tılsım fulelerinde gizlidir mesela. Atacağı enfes bir çalımın ardından çıkaracağı adrese teslim pasın futbol sevdalisına vereceği keyfi tartacak terazi yoktur.

90'a doğru süzülen topun ağlarla buluşmasına ramak kala kalecinin ok misali fırlayıp yumruklaması tribününün bir yakası için yürek ferahlığı, diğer tarafı içinse ahır, vahtır.

Röveşata ve volenin, golü ihtişama büründüren sanat eseri olduğu gibi, penaltı her ne kadar zafere en yakın an gibi dursa da, kimi frikik ustası için hiçbir zaman cazip bir seçenek değildir.

Selçuk Yula'nın topa abanmadan, canhıraş koşmadan yürür adımlarla gelip son bir refleksle kaleciyle abandone edip sevimli küreyi ağlara göndermesindeki keyif diğer taraf için hüznün olsa da 'sanatsallığı itibarıyla' değerliydi.

Penaltı noktasından tek adımlık bir vuruşla topu gol çizgisini geçtikten sonra fileye temas etmeden duracak bir hızda kaleye gönderebilmek, bunu yaparken de kaleciyi ters köşeye uçurmuş olmak... Hayalden ziyade bunu hedef edinmiş bir penaltı ustasına kim tahammül edebilir?

**

Konyaspor'dan bir frikik sanatkân gelip geçmişti. 1955 Sarajevo doğumlu Suad Karaliç, Türk futbolunun en lüks yabancı oyuncularının Yugoslavlar olduğu yıllarda, 1982'de Buraspor'a gelip bir sezon sonra Fenerbahçe'ye gitmişti. Sarışın libero Kadıköy'de geçirdiği o sezonun ardından Edirne'ye savrulsu da 1986-87 sezonunda 2. Ligde şampiyonluk mücadelesi veren Konyaspor forması giyerek dahiyane frikik resitalleri sunmuştu.

Hele bir Anadolu maçı var ki; anlatalım;

Babaeski, Beykoz, Düzce ve Çanakkale galibiyetlerinin arasına bir de Kuşadası beraberliği sıkıştıran ama şampiyonluğun öteki favorisi Sakaryaspor'a deplasmanda 1-0 yenilerek dö-

nen Konyaspor evinde Üsküdar Anadoluşpor'u ağırılıyordu. Stoper Gürsel ve golcü Mete'nin Sakarya'da kırmızı kart görmüş olması zafiyet oluşturmuş, Üsküdar takımı Konya'da umulmadık cesaret gösteriyordu. İlk golün şaşkınlığı geçmemişti ki Anadolu kaleci Nejat'ı bir kez daha çaresiz bırakıp meşin yuvarlağı filelerle buluşturduğunda, ümitlerin üzerine kara bulutlar göküyordu.

Şimdi tarihe gömülen Konya Atatürk Stadyumunda bisiklet vedromunun üzerinde, tribünlerin altındaki basın tribününde İzmir'den gelen misafir gazeteci heyecan ve üzüntüme teselli olacak cümleler bulmakta zorlanırken, bir anda ceza yayının ön tarafındaki mücadelede hakem İlker Kubilay faul düdüğünü çalınca biz 'gooll' diye haykırınca misafirimiz "Sadece basit bir frikik kazandınız, nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz?" diyordu. Not defterine skoru 2-1 olarak işaretlerden verdiğimiz cevap onu iyiden iyiyeye şaşırtmıştı:

-Bizde Karaliç var, frikikler evelallah banko goldür.

Önüme dizilen etten barajın arasından avını belleyen kartal misali kaleye baktı, kaleciyi süzdü ve topu 90'dan ağlara takarak yıldıran yüreklerle yeniden umut aşıladi bizim Yugoslav. İzmirli şoke olmuştu.

-Şanslı günündeydi, top iyi yere gitti, derken aslında yeteneğin henüz farkına varamadığını sergiliyordu. Öyle ya, maçta her daim değil, fırsat oldukça yaşanırdı frikik heyecanı ve onu da her futbolcu başaramazdı.

Topu ceza sahasına sürükleyemedikçe bizim dilimizden, 'Hadi bir frikik daha, bir frikik daha' cümleleri döküldükçe, İzmirli "Frikige çok umut bağlama, o bir kere olur" diyordu. Derken o an geldi. Epey çaprazda da olsa, hakemin faul düdüğüne yine aynı tonda sevinmiş, 'gol geldi' diye haykırırken, deftere peşinen 2-2 diye yazmıştık. İzmirli daha ziyade bizdeki inanca şaşkındı:

-Olmaz Mustafa bey, biraz önce kaleyi net görüyordu, şans da yaver gitti. Fakat bu açıdan mümkün değil, gol olmaz.

-Şans değil dostum, yetenek, diyorum. Sus

ve izle.

Karaliç'te yine aynı bakışlar. Mühendis edasıyla kalecinin aldığı pozisyona göre topu uçuracağı yüksekliği ve yollayacağı köşeyi hesapladık-tan sonra yaylanarak öyle bir şandellemeye yaptı ki tribünler coşku seline kapıldığında İzmir'inin dudaklarından peş peşe iki kelimeye dökülüyordu;

-Olamaz, olamaz, muhteşem, muhteşem diye tekrarlayıp duruyordu.

-Sen halâ bu vuruşların şans olduğunu mu düşünüyorsun? İkona olmuş gibiydi.

-Hayır dedi, yetenekten başka bir şeyle izah edemem. İkinci frikiğe şans bile yardım edemez.

O gün yenilgiden o frikik gollerıyla kurtulup beraberliği kapmıştık. Fakat ne çare ki sezon sonunda şampiyonluğu gören taraf averajla Sakaryaspor olmuştu.

**

Herkes her sanatın erbabı olmuyor işte. Ertesi sezon Türk futbolunun efsane teknik direktörü Özkan Sümer yönetiminde Uşak'ta Babaeski maçındayız. Galiba 5 maçlık cezanın sonuydu. Kıran kırana bir maç oluyordu. Hakem de enteresan kararlar veriyor ağzını açan Konyasporlu-ya kırmızı kartını çıkarıyordu. Önce takımın gol umudu bay penaltı Bekir'i ardından sağ kanadın fırtınası, sahaların beyefendisi Salih'i, son olarak da Özkan hocayı tribüne yolladı. Buna rağmen düello gibi bir maç oluyordu. 3-2 geriye düşmüştük ve iki forvet oyuncusu atıldığı için zorlanıyorduk. Derken, penaltı düdüğü ile irkildik. İyi de Bekir yoktu, şimdi kim atardı penaltıyı! Baktık, frikikler kralı geliyor. Mantıklı seçim, ne de olsa duran topların ustası. Fakat frikik gibi olmadı, ka-

leci topun yönünü kolayca keşfetti. Ve yenildik.

20. Haftada bu defa Altınordu maçı için İzmir'deyiz. Yine zorlu bir mücadele yaşanıyor. Önce santrfor Bekir'i, arkasından teknik direktör Özkan Sümer'i saha dışına yolluyor hakem. Bir türlü gol bulamıyor Konyaspor. Adeta bütün yollar tıkalı. Nedense frikik de olmuyor bir türlü. Derken penaltı kazanıyoruz. İçimizi önce bir sevinç kaplasa da Karaliç'i elinde topla penaltı noktasında görünce bir ürperti çöküyor. Yanı başındaki Hüseyin Oğuz'a dönüyorum;

-Babaeski sendromu tekrar etmesin, sakın!

Oğuz yüzündeki mutluluğa hiç gölge düşmüyor; "O bir kere olur" derken. Pozisyon alıyoruz. Usta emin adımlarla gelirken bakışını hissettirmiyor ve kaleciyi ters köşeye uçuruyor. 'Aaa, top tam da benim objektife doğru geliyor', derken, plonjon yapan kalecinin ayakları giriyor kadraya ve meşin yuvarlak kaval kemiğine çarparak sahaya doğru dönüyor. Kazanamıyor, 1-1 beraberliğe razı oluyoruz.

Şimdi tam Hüseyin'in hedefindeyim; "Ağzını açıp uğursuzluğu çağırmasan olmaz mı..." derken diğer köşeden Cihat Yazıcı geliyor hayıflanarak:

-Heyecandan deklanşöre basmayı unuttum.

**

Futbol oynamak birçokları için sıradan bir iş olsa da, futbolcu ustalığını sanata dönüştürdüğü vakit keyfine derman yetmiyor işte. İnsan hatırladıkça dudaklarından iki kelam dökülüyor:

Olsa da seyretesek...

